

ÇEVRE SAĞLIĞI

GİRİŞ

Yrd. Doç. Dr. Gönül Tuğrul İçemer

Çevre Sağlığı Tanımı

- **Çevre**; insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde bulundukları fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır.
- Bir başka ifade ile **çevre**, bir organizmanın var olduğu ortam yada şartlardır ve yeryüzünde ilk canlı ile birlikte var olmuştur.

- Sağlıklı bir yaşamın sürdürülmesi ancak sağlıklı bir çevre ile mümkündür.
- Bir ilişkiler sistemi olan çevrenin bozulması ve çevre sorunlarının ortaya çıkması, genellikle insan kaynaklı etkenlerin doğal dengeleri bozmasıyla başlamıştır.
- İnsan yaşamı çeşitli dengeler üzerine kurulmuştur. İnsanın çevresiyle oluşturduğu doğal dengeyi meydana getiren zincirin halkalarında meydana gelen kopmalar, zincirin tümünü etkileyip, bu dengenin bozulmasına sebep olmakta ve çevre sorunlarını oluşturmaktadır

ÇEVRE SAĞLIĞI

çevreyi oluşturan öğelerin insan sağlığı ile bağdaşacak biçimde korunması, eğer bunlarda sağlık yönünden sakıncalar varsa bu olumsuz şartların düzeltilmesi ya da hafifletilmesi çabalarını amaçlayan bilim ve uygulamalardır.

ÇEVRE SAĞLIĞI UYGULAMALARI

1. TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE
2. HUDUTLAR VE SAHİL GÜVENLİK VE ÇEVRE
3. BELEDİYELER VE ÇEVRE

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

Sağlık ocaklarının çalışmaları

Ana-çocuk sağlığı hizmetleri

Verem savaş hizmetleri

Frengi ve lepra savaş hizmetleri,

Trahom(göz hast) savaş hizmetleri

Nüfus planlaması hizmetleri

Çevre sağlığının düzeltilmesi hizmetleri

Sağlık eğitim hizmetleri

Sistemik aşı uygulaması hizmetleri

Bulaşıcı hastalıklarla savaş

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- **Trahom:** konjonktivayı, korneayı ve gözkapaklarını saran, genellikle süregelen bir hastalıktır; gözde kesecikler ve bir kornea yastıkçığının oluşmasına neden olur.

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- Bir bölgede ya da ülkede bozulan olumsuz çevre koşulları düzeltilmedikçe insan sağlığının korunması güçtür.
- İçme ve kullanma suyu kirlenmiş ve mikroplu bir bölgede mide-barsak sistemi bulaşıcı hastalıklarını önlemek imkansızdır (örneğin ***bulaşıcı sarılık, tifo, yaz ishalleri*** vb).
- Öte yandan yine olumsuz çevre şartları düzeltilmedikçe topluma götürülen sağlık hizmetleri sınırlı kalmaktadır.

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- Gerek ülkenin ekonomik kaybı, gerek insanların işgücü ve zaman kaybı, gerekse sağlık kurum ve personelin boş yere meşguliyeti göz önüne alındığında, ***Koruyucu Hekimlik Uygulaması ve Çevre Sağlığı*** hizmetlerinin rasyonel bir biçimde yürütülmesi daha çok önem kazanmaktadır.
- .

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- ***Koruyucu hekimlik;***
 - çevre sağlığı şartlarının düzeltilmesi,
 - halkın sağlık konusunda eğitilmesi,
 - bulaşıcı hastalıkların önlenmesi,
 - beslenme düzeyinin iyileştirilmesi,
 - ana-çocuk sağlığı
 - aile planlaması
- gibi konuları kapsamaktadır. Sağlık ya kişiye bağlı bünyesel etmenler ile ya da çevreye bağlı sebeplerle bozulabilir

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- Sağlığın korunması için bir yandan kişiye yönelik koruyucu hekimlik yöntemlerini uygularken (kişi direncini arttırmak için
 - yeterli ve dengeli beslenme,
 - aşılama,
 - sağlık eğitimi,
 - erken tanı ve tedavi)
 - **ÇEVREYE YÖNELİK KORUYUCU** uygulamalardır. Bunlar;

ÇEVREYE YÖNELİK KORUYUCU UYGULAMALAR

1. Hastalık etkenlerinin oluşumunu önlemek;
 - a) Kanserojen maddeleri kontrol altına almak ve kullanılmasını önlemek,
 - b) Olumsuz fizik etmenlerini en aza indirmek (radyasyon),
 - c) Sosyal çevrede olumsuz koşulları ortaya çıkarmak (AIDS, Verem vb.) ve kontrol altına almak.

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

2.

- a. Hastalık sebeplerini sağlık bakımından zararsız hale getirmek,
- b. sağlık sakıncalarını en aza indirmek;
- c. Atıkların kontrolü yönünde gerekli her türlü tedbirlerin alınması,
- d. kanalizasyon sistemi,
- e. çöplerin uygun biçimde toplanması ve yok edilmesi,
- f. endüstriyel atıklar için toplama-arıtma tesisleri kurulması gibi.

3. Hastalıkların yayılmasını önlemek;
 - a. Kirli suların arıtılması (dezenfeksiyon),
 - b. Besinlerin arıtılması (pastörizasyon),
 - c. Hastalık taşıyıcı karasinek, sivrisinek gibi haşerelerle mücadele,
 - d. Hastalık aracı olan hayvanlar ile savaş (veba, kuduz vb.),
4. Sağlık yönünden risk altında olan kişi, grup ya da kitlelerin eğitimi vb.

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- **ÇEVRE SAĞLIĞI** ; çevreyi oluşturan öğelerin insan sağlığı ile bağdaşacak biçimde korunması, eğer bunlarda sağlık yönünden sakıncalar varsa bu olumsuz şartların düzeltilmesi ya da hafifletilmesi çabalarını amaçlayan bilim ve uygulamalardır.
- Çevre sağlığı, toplumların sağlık düzeyini önemli ölçüde etkilemektedir.

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- Toplumların sağlık düzeylerinin gelişmişliği ise değişik göstergelerle ölçülebilmektedir.
- Bunlar sağlık elemanına düşen nüfus, yatak başına düşen hasta, hastalık, ölüm olayları ve nedenleri gibi parametrelerin genel olarak alan üzerindeki dağılımıdır.
- Bu göstergelerden önem taşıyanlardan birisi de “**Bebek Ölüm Hızı**” göstergesidir.

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- ***Bebek ölüm hızı*** temelde, toplumların sahip oldukları ekonomik ve toplumsal zenginlik kaynaklarına bağımlı değişken olarak kabul edilmektedir. Dünya üzerinde yapılan araştırmalar iki gerçeği ortaya koymaktadır. Uluslararası refah düzeyi arttıkça bebek ölüm hızı düşmektedir ve yine zaman içinde bebek ölüm hızında sürekli azalma görülmektedir.

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- **Sağlık göstergeleri ile ilgili olarak VIII. BYKP' nda yer alan hususlar şu şekilde özetlenebilir.**
 - **1995 yılında binde 43,1 olan bebek ölüm hızı**
 - **2000 yılında binde 35,3'e düşmüş,**
 - **aynı dönemde doğuşta hayatta kalma ümidi 68 yıldan 69,1 yıla yükselmiştir.**

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- **2000 yılı sonu itibariyle hastane sayısının**
 - **1 220'ye,**
 - **sağlık ocağı sayısının 5 700'e,**
 - **sağlık evi sayısının 13 500'e****ulaşması beklenmekte,**
 - 807 kişiye bir hekim,**
 - 384 kişiye bir hasta yatağı düşeceği tahmin edilmektedir.**

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- **1999 yılı itibariyle**
 - hasta yataklarının yüzde 38'i, hekimlerin ise yüzde 40'ı
 - nüfusun yüzde 25,6'sının yaşadığı
 - üç büyük ilde bulunmaktadır.
- **Ülke genelinde yatak kullanım oranı yüzde 59'dur. Özellikle ilçe hastanelerinde yatak kullanım oranı yüzde 25'in altında kalırken büyük illere hasta akını devam etmektedir.**

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- **Sağlık insan gücünün ve altyapısının yurt düzeyine dengesiz dağılımı, kuruluşlar ve hizmet basamakları arasındaki koordinasyon ve işbirliği eksikliği devam etmektedir. 1999 yılı sonu itibariyle sağlık sigortası kapsamındaki nüfusun oranı yüzde 86,4'e ulaşmıştır.**
- **Koruyucu sağlık hizmetlerine gerekli öncelik verilmemiş ve bu hizmetlerin temel sağlık hizmetleriyle birlikte yaygın, sürekli ve etkili sunulması sağlanamamıştır.**

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRE

- Hızlı kentleşmeyle birlikte artan kentli nüfusun birinci basamak sağlık hizmeti talebini karşılayacak etkin bir model geliştirilememiş ve aile hekimliği uygulamasına geçilememiştir.
- Çevresel risk faktörlerinin azaltılması için sektörler arasında işbirliği programları geliştirilememiş ve çevre sağlığı hizmetleri yeterince güçlendirilememiştir. Sağlık göstergelerindeki gelişmelerle ilgili bilgiler karşılaştırmalı olarak Tablo.'da verilmektedir.

- Tabloda görüldüğü üzere 1995 yılında 150 565 olan yatak sayısının 2005 yılında 200 000 olacağı, yine aynı dönemde yatak başına düşen nüfusun ise 402'den 351'e düşeceği beklenmektedir.
- Özetle sağlık hizmetlerinin yürütülmesi; sebep-sonuç ilişkileri bakımından dikkate alındığında, **kirlenen ve bozulan ekolojik çevre şartlarının toplum sağlığı sorunlarının temelini oluşturduğu görülmektedir.** Bu nedenlerle sosyal ve ekolojik çevrenin korunması, düzenlenmesi ve geliştirilmesi tüm sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesinde hayati önem taşımaktadır.

Tablo:XVII.1. Sağlık Göstergelerinde Gelişmeler

	1995	2000 (1)	2005 (2)
Yatak sayısı (Adet)	150 565	170 000	200 000
Yatak Başına Düşen Nüfus	402	384	351
Yatak Kullanım Oranı (Yüzde)	58	60	75
Sağlık Ocağı Sayısı	4 927	5 700	6 300
Hekim Sayısı	69 349	80 900	89 000
Hekim Başına Düşen Nüfus	872	807	789
Diş Hekimi Sayısı	11 717	14 200	16 000
Diş Hekimi Başına Düşen Nüfus	5 163	4 599	4 389
Hemşire Sayısı	64 243	71 000	77 100
Hemşire Başına Düşen Nüfus	942	919	910
Doğuşta Hayatta Kalma Ümidi (Yıl)	68,0	69,1	70,3
Bebek Ölüm Hızı (Binde)	43,1	35,3	28,8

(1) Tahmin, (2) Hedef

Kaynak: Sağlık Bakanlığı, DPT.

Hudut ve sahiller sağlık genel müdürlüğü, evre Sağlığı Uygulamaları

- **AMACI:**

Uluslar arası ulaşım ve ticaret sebebiyle intikal eden beşeri ve salgın hastalıklara karşı milli hudut ve sahilleri korumak için;

- tüm Uluslar arası giriş-çıkış noktaları olan Kara Hudut kapıları,
- Hava limanları ,
- limanlar ve sahiller ile gümrüklü sahalarda

"evre ve Halk Sağlığı'nın Korunması" ve "evre Kirlenmesinin nlenmesi" ile ilgili meseleleri incelemek, problemlerin hangi konularda ve hangi bölgelerde yoğunlaştığını ortaya koymak ve bunların sebeplerini belirleyerek öneriler getirmek ve sorunları çözmektir..

Görevleri:

- a) Türkiye i suları, karasuları,
boğazlarındaki görev alanları içinde ilgili
kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve
koordinasyon kurmak suretiyle deniz ve
Çevrenin kirlenmesini önleyici tespitler
yapmak, tedbirler almak ve mahalli evre
kurullarında yer almak,

- b) Liman, havaalanı, kara hudut kapısı, gümrüklü alan ve serbest bölgelerde; içme, kullanma suyu ve gıdaların analizlerinin etkin biçimde yapılmasını sağlamak, analiz raporu hazırlamak, incelemek, ilgili yerlere göndermek,
- c) Yurt dışından bulaşıcı hastalık görülen bölgelerden yolcu beraberinde getirilen gıda maddelerinin ve suların uluslararası giriş çıkış noktalarında kontrolünün yapılmasını sağlamak,

- d) Bulaşıcı hastalıkların yayılmasını önlemek amacıyla, başta deniz araçları olmak üzere, hava ve kara ulaşım ve nakil araçlarının **dezenfeksiyon**, **deratizasyon** ve **dezensektizasyon** işlemlerini yapmak, yaptırmak ve bu konudaki belgeleri düzenlemek, teknolojisini belirlemek,
- e) Genel Müdürlük görev sahası içerisinde gıda üreten ve satan birimlerin (Personel mutfak ve lokantaları, restoranlar, kafeteryalar, fırınlar, pastaneler, büfeler, barlar, bakkal ve marketler, bunlara ait otomatik gıda veren makineler) ruhsatlandırma ve denetleme faaliyetlerini yürütmek,

Hudut ve sahiller sağlık genel müdürlüğü,  evre Sağlığı Uygulamaları

- f) Gemilere içme ve kullanma suyu satan tankerlerin ruhsatlandırılması işlemlerini yapmak,
- g) Uluslararası giriş çıkış noktalarında insan sağlığına zarar verecek ithalat ve ihracat maddelerinin kontrolünün yapılmasını sağlamak,
- h) Genel Müdürlük görev sahası içerisinde şebeke suyu klor ölçümlerinin yapılması, su depolarının periyodik temizliğinin yapılması, dezenfeksiyon işleminin yapılması faaliyetlerini yürütmek,

Hudut ve sahiller sağlık genel müdürlüğü, evre Sağlığı Uygulamaları

- ı) Deniz kirliliği kontrol ve izleme laboratuvarlarının çalışmalarını planlamak, faaliyetlerini yönlendirmek ve denetimlerini yapmak,
- i) Limanlar ve boğazlardaki görev alanı içerisinde evre kirliliğinin önlenmesi için tespitler yapmak, numune almak, sonuçlarını ilgili kurum ve kuruluşlara iletmek,
- ii) j) Genel Müdürlük görev sahası içerisinde ulaşım ve taşıma araçları ile yapıların, sıvı ve katı atıklarının çevreye zarar vermemesi için gerekli olan önlemleri almak,

Hudut ve sahiller sağlık genel mdrlğğ, evre Sağlığı Uygulamaları

- k) Gemilerden kaynaklanan sintine ve balast sularının denize basılması ve gemilerin akaryakıt ikmali sırasında meydana gelen sızıntı ve kaçak olması sonucu oluşan kirliliğin takibinin ve denetiminin yapılmasını sağlamak,
- l) Genel Müdürlük görev sahası içerisinde kemirici ve vektör üremesini nleme çalışmaları yapmak; birikinti, durgun su alanlarının tespiti ve ıslah çalışmaları yürütmek,
- m) evre sağlığı hizmetlerini yapmak, yaptırılmasını ve denetlenmesini sağlamak,
- o) Gerekli hallerde ilgili özel ve resmi kurum, kuruluşlar ile bilgi ve görüş alış verişinde bulunmak,

Hudut ve sahiller sağlık genel müdürlüğü, evre Sağlığı Uygulamaları

- Yapılan evre sağlığı hizmetleri:Uluslararası Sağlık Tüzüğü ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu hükümleri çerçevesinde Sağlık denetleme merkezleri uluslar arası giriş-çıkış noktalarında ve gümrüklü sahalarda aşağıdaki evre sağlığı hizmetlerini sunmaktadır;
- **Su Denetimi,**
 - a) Suların Fiziksel kontrolünü yapmak,
 - b) şebeke suyunun her gün değişik noktalardan Bakiye Klorun ölçümünü yapmak

Hudut ve sahiller sağlık genel müdürlüğü,  evre Sağlığı

Uygulamaları

Su Denetimi,

- c) Şebeke suyundan, dışarıdan getirilen içme ve kullanma sularından, kaynak suyundan ve kuyu suyundan periyodik olarak Bakteriyolojik ve Kimyasal analizler için su numunesi alıp analizlerini yaptırmak ve takibini yapmak,
- d) Su depolarının temizliğini kontrol ederek dezenfeksiyon işlemine yapmak yada yaptıırarak takibini yapmak,

Hudut ve sahiller sağlık genel müdürlüğü, evre Sağlığı

Uygulamaları

Su Denetimi,

- e) Deniz nakil ve ulaşım araçlarına verilen içme ve kullanma sularının kontrolünü yapmak ve şüpheli hallerde su numunesi alarak analizlerini yaptırmak ve takibini yapmak
- f) Limanlarda ve karasularımız içerisinde deniz suyu kontrolleri yapmak ,numune alarak analizlerini yaptırmak ve takibini yapmak,

Hudut ve sahiller sağlık genel m¼d¼rl¼đ¼, evre Sağlığı
Uygulamaları

Gıda ve Gıda İşleklerinin Denetimi

- a) Gıda maddelerinin,
 - 1- Fiziksel kontrol¼n¼ yapmak,
 - 2- Bakteriyolojik ve kimyasal analizler için gıda maddelerinden numune alıp analizlerini yaptırmak ve takibini yapmak,
- b) Gıda imal yerlerinin kontrol¼n¼ yapmak,
- c) Gıda satış ve kamu sağlığının korunması ile ilgili diğer yerlerin kontrol¼n¼ yapmak,

Hudut ve sahiller sağlık genel müdürlüğü, evre Sağlığı Uygulamaları

Gıda ve Gıda İşleklerinin Denetimi

- d) Portör kontrolünü yapmak,
 - 1- Belgesi olmayan kontrolü
 - 2- Gaita kültürü alınan kontrolü
 - 3- Akciğer grafisi çekilen kontrolü
- e) Görev sahalarında yer alan Sıhhi ve Gayri sıhhi Müesseselerin ruhsat durumunun kontrolünü yapmak,
 - 1- Ruhsat durumunun kontrolünü,
 - 2- Ruhsatını nereden aldığının kontrolünü
- f) Deniz nakil ve ulaşım araçlarına verilen kumanyanın kontrolünü yapmak ve şüpheli hallerde gıda numunesi olarak analizlerini yaptırmak ve takibini yapmak

Hudut ve sahiller sağlık genel m¼d¼rl¼đ¼, evre Sağlığı
Uygulamaları
Vekt¼r Kontrol¼

- G¼rev sahası içerisinde **deretizasyon, dezensektizasyon ve dezenfeksiyon** uygulamalarını sağlamak ve denetlemek,
- Atık ve Artık Maddelerin Toplanması, İzolesi,
 - a) G¼rev sahasında oluşan atık ve artık maddelerin toplanması ve izolesinin takibi,
 - b) Oluşan atık cinsi ve miktarının kontrol¼,
 - c) Nasıl bertaraf edildiğinin kontrol¼
 - d) Gemilerden atıkların uzaklaştırılmasının sağlıklı bir şekilde yapılmasını sağlamak.
- (alışmalar ile ilgili istatistiklere ulaşmak için tılay

Hudut ve sahiller sağlık genel müdürlüğü, evre Sağlığı Uygulamaları

Vektör Kontrolü

- **Dezenfeksiyon** ; bulaşıcı hastalık vektörlerinin ve hastalık meydana getirebilen patojenik mikroorganizmaları öldürmeye veya etkisiz hale getirmeye yönelik işlemleri,
- **Deretizasyon** ;, vebanın ve diğer bulaşıcı hastalıkların nakledilmesine aracılık eden fare ve diğer kemiricileri öldürmeye ve yok etmeye yönelik işlemleri,
- **Dezensektizasyon** ; insanlarda hastalıklara neden olan etkenlerin nakledilmesine aracılık eden vektörleri (böcekleri) ldrmeye ve yok etmeye yönelik işlemleri,

ULUSLARARASI SAĞLIK TÜZÜĞÜ(2005)

- 1995 Dünya Sağlık Asamblesinde Dünya Sağlık Örgütü(DSÖ) tarafından 1969 yılında yayımlanmış olan Uluslararası Sağlık Tüzüğü revizyonun başlatılması kararlaştırılmıştır.
- Revizyon süreci esnasında, DSÖ tarafından çeşitli toplantılar düzenlenmiş ve bazı taslaklar hazırlanmıştır.
- Ülkemiz adına düzeltme süreci kurumumuz tarafından koordine edilmiştir ve başarı ile yürütülmüştür. 10 yıl süren düzeltme süreci tamamlanmış olup yeni Tüzük 2005 Dünya Sağlık Asamblesinde kabul edilmiştir.

ULUSLARARASI SAĞLIK TÜZÜĞÜ(2005)

- Yeni Uluslararası Sağlık Tüzüğü'ne genel olarak bakıldığında, getireceği hükümler itibariyle, sağlık boyutunun yanı sıra siyasi, ulaştırma, uluslar arası ilişkiler ve hukuk boyutları da mevcuttur ve pek çok yeni yükümlülükler getirmektedir.
- Yeni Tüzük ile DSÖ'nün yapabileceği "geçici/kalıcı tavsiyeler" için belli bir hastalık ismi yerine "*Uluslararası Kapsamdaki Kalk Sağlığı Acili*" yetinin(UKHSA)" varlığı esas alınacaktır.
- Böylece Yeni Tüzüğe göre tespit edilen bir UKHSA kapsamına bilinen bulaşıcı hastalıkların pek çoğu dahil edilebilecektir,

ULUSLARARASI SAĞLIK TÜZÜĞÜ(2005)

- Hatta gelecekte çıkacak yeni bir hastalık etkeni de bir UKHSA olarak değerlendirilebilecektir ve böylece DSÖ çok daha geniş bir yelpazede "geçici/kalıcı tavsiyeler" yapabilecektir.
- Bu, küresel sağlığı yakalamak için gerekli bir uygulamadır, fakat pek çok özel ve tüzel kurum ve kuruluşa yeni yükümlülükler getireceği aşîkârdır.
- Bu bağlamda uygulamaya başlanması için verilmiş olan sürenin etkin kullanılması önem arz etmektedir.

ULUSLARARASI SAĞLIK TÜZÜĞÜ(2005)

- Yeni Tüzüğün 59. Maddesine (Yürürlüğe Giriş; Ret veya İhtiraz Kaydı için Süreler) göre Tüzüğe yönelik ret veya çekince koymak için öngörülen süre 18 ay, yürürlüğe girmesi için öngörülen süre 2 senedir.
- Mayıs 2005 tarihlerindeki Dünya Sağlık Asamblesinde kabul edilen Yeni Uluslararası Sağlık Tüzüğü kurumumuz imkanları ile Türkçe'ye çevrilmiş olup İngilizce orijinal metni Dünya Sağlık Örgütünün resmi sitesinde 13.1 numaralı gündem başlığı olarak (23 May 2005, A58/55 , Agenda item 13.1) (http://www.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA58/A58_55-en.pdf) internet adresinden temin edilebilir.

BELEDİYELELER

Çevre Sağlığı ve Kontrolü Daire Başkanlığı

- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 7.maddesinin 4 ayrı bendinde çevre ile ilgili olarak şu hususlar yer almaktadır. Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin,
 - tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak;
 - ağaçlandırma yapmak;
 - hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanlarını,

Çevre Sağlığı ve Kontrolü Daire Başkalığı

- odun ve kömür satış ve depolama sahalarını belirlemek,
- bunların taşınmasında çevre kirliliğine meydan vermeyecek tedbirler almak;
- büyükşehir katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak;

Çevre Sağlığı ve Kontrolü Daire Başkalığı

- katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek,
- bu amaçla tesisler kurmak,
- kurdurmak, işletmek veya işlettirmek;

Çevre Sağlığı ve Kontrolü Daire Başkalığı

- sanayi ve tıbbî atıklara ilişkin hizmetleri yürütmek,
- bunun için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek;
- deniz araçlarının atıklarını toplamak, toplatmak, arıtmak ve bununla ilgili gerekli düzenlemeleri yapmak. (7/i

BELEDİYESLER

- Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek... (7/m)
- Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek, yiyecek ve içecek maddelerinin tahlillerini yapmak üzere laboratuvarlar kurmak ve işletmek. (7/j)
- Büyükşehir belediyesi tarafından yapılan veya işletilen alanlardaki işyerlerine büyükşehir belediyesinin sorumluluğunda bulunan alanlarda işletilecek yerlere ruhsat vermek ve denetlemek. (7/d)

BELEDİYELELER

- Büyükşehir Belediyeleri'nin çevre konusundaki hizmet ve yatırımları, **Çevre Koruma Daire Başkanlığı**'na bağlı olarak çalışmalarını sürdüren 6 ayrı müdürlük tarafından gerçekleştirilmektedir.

1. Çevre Sağlığı Şube Müdürlüğü

Çevre Sağlığı Şube Müdürlüğü yasa ve yönetmeliklerin Büyükşehir Belediyesi'ne verdiği çevrenin korunması ve iyileştirilmesine yönelik denetim kontrol ve izin işlemlerinin yürütülmesi amacı ile çalışmalarını sürdürmektedir.

BELEDİYELELER

1. Çevre Sağlığı Şube Müdürlüğü
– Deniz ve Kıyı Yönetimi
2. Denetim ve Ruhsat Şube Müdürlüğü
3. Temizlik İşleri Şube Müdürlüğü
4. Park ve Bahçeler Şube Müdürlüğü
5. Hayvanat Bahçesi Şube Müdürlüğü
6. Laboratuvar İşleri Şube Müdürlüğü

BELEDİYELELER

- Hava kirliliğinin insan ve toplum sağlığı ile çevre üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek ve hava kalitesini korumak amacıyla iki ayrı çalışma yürütmektedir.
- Denetim çalışmaları kapsamında yakıt denetimi, yanma ve yakma sistemlerinin kontrolü,
- Hava Kirliliği Kontrolü için yakıt analizinin yanı sıra çevre havası ve baca gazı (emisyon ölçümü)
- Vektörel Mücadele
Halk Sağlığının korunması amacıyla haşere mücadelesinde koordinasyonun sağlanması ve kullanılacak Vektörel mücadele ilaçlarının temin edilerek Belediyelere dağıtımı sağlanmaktadır.

BELEDİYELELER

- **Deniz ve Kıyı Yönetimi**

Antalya körfezi deniz suyu kalitesini izlemek ve deniz kirliliğini önlemek amacıyla gerekli tedbirlerin alınması; gemi ve deniz araçlarından kaynaklanan kirliliğin tespiti ve cezalandırılması sağlanmaktadır.

- **Su Kalitesi ve Arıtma Tesisleri İzleme Birimi**

Antalya Körfezinde deniz suyu kalitesi izleme programı yürütülmekte olup sınırlarımız dahilinde kalan bölgede 62 adet sabit mikrobiyolojik ve 15 adet kimyasal örnek alma istasyonundan haftada 1 numune alınıp analiz edilmekte, ayrıca Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yer alan atıksu arıtma tesisleri ile yüzme havuzlarının denetimi ve havuz suyu numunelerinin analizi yapılmaktadır.

BELEDİYELELER

2. Denetim ve Ruhsat Şube Müdürlüğü

Büyükşehir Belediyesinin sınırları içerisinde, 1.sınıf Gayri sıhhi müesseseler ve LPG ikmal ve satış yerleri diğer sıhhi ve gayrisıhhi işyerlerinin denetim ve ruhsat işlemleri Denetim ve Ruhsat Müdürlüğü'nce yürütülmektedir.

BELEDİYELELER

3. Temizlik İşleri Şube Müdürlüğü

Büyükşehir Belediyesi'nin sorumluluk alanlarında bulunan; bulvarlar, ana Caddeler, parklar, meydanlar ve Toptancı Hal Kompleksi gibi alanların genel temizlik hizmetleri ile bu alanlarda biriken çöplerin şehir çöplüğüne taşınması işleri Temizlik İşleri Şube Müdürlüğü'nce yapılıyor.

- 2004 yılı içerisinde toplam 4.353.050 m² ortak kullanım alanının temizliği düzenli olarak sağlanmıştır.

BELEDİYELELER

- Kış sezonunda ortalama 647 Ton/Gün, yaz sezonunda ortalama 798 Ton/Gün civarında evsel nitelikli katı atık Kızılı Katı Atık Düzenli Depolama Sahasında düzenli olarak depolanmaktadır.
- Hastane, Tıp Merkezi, Poliklinik, Laboratuvar, Sağlık Ocağı vs. gibi kuruluşlardan kaynaklanan tıbbi atıklarda günlük olarak toplanıp, dezenfekte edilerek ortadan kaldırılmaktadır.

BELEDİYELELER

4. Park ve Bahçeler Şube Müdürlüğü

Belediye sınırları içinde, imar planında yeşil alan olarak ayrılmış ve mülkiyet sorunu çözülmüş alanlarda park ve spor sahaları yapılması; orta refüj, meydan ve kavşak düzenlemelerinin planlama ve uygulaması ile bakımı Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün sorumluluğundadır. Ayrıca ihtiyaç duyulan, mevsimlik çiçek, ağaç ve çalı üretimi de yapmaktadır.

BELEDİYELELER

5. Hayvanat Bahçesi Şube Müdürlüğü

Yurdumuzda ve dünyanın değişik bölgelerinde yaşayan, değişik hayvan türlerinin temin edilerek tanıtmak; nesli tükenmekte olan hayvanların Hayvanat Bahçesine kazanımlarının yapılarak bakımlarını, korunmalarını ve nesillerinin devam etmesi için üremelerini sağlamak; evcil veya evcilleşebilecek bazı hayvan türlerini üreterek damızlık olarak halkımızın hizmetine sunmak gibi çalışmalar Hayvanat Bahçesi Şube Müdürlüğü'nce yerine getiriliyor.

BELEDİYELELER

6.Laboratuvar İşleri Şube Müdürlüğü

Büyükşehir Belediyesi'nin yaptığı denetimler kapsamında İçme ve kullanma suyu analizleri, gıda maddeleri analizi, atık su analizi, havuz suyu analizi, deniz suyu analizi, yüzey suyu analizi, içme ve kullanma sularında serbest klor kontrolü gibi çalışmalar Laboratuvar İşleri Şube Müdürlüğü'nce yürütülüyor